

Oikea diagnoosi –väärät lääkkeet

Vastine Espoon teknisen lautakunnan puheenjohtajan Simo Grönroosin kirjoitukseen Länsiväylässä 3.9.2014.

Grönroos esittää tekstissään kaupungin liikelaitosten yhtiöittämistä lääkkeenä menojen vähentämiseksi ja tehokkuuden lisäämiseksi. Näin on Grönroosin mukaan menetelty esimerkiksi Turussa.

Pitää paikkansa, että näin on menetelty ”esimerkiksi Turussa”. Tekninen lautakunta ja joukko virkamiehihän kävi hiljattain veronmaksajien rahoilla yksipuolisella aivopesumatalla Turussa, missä heille keuhuttiin osakeyhtiömuotoa maasta taivaisiin. Pidempiaikaista kokemusta asiasta ei ole. Ainakin yksityiset osakeyhtiöt ovat monin paikoin osoittautuneet virheinvestoinneiksi, joissa laatu on laskenut mutta hinta jatkaa nousuaan.

Pitää myös paikkansa, että kaupungin liikelaitokset ovat kalliita. Se taas johtuu jo pitkään vallalla olleesta käsittämättömästä Tilaaaja-Tuottaja-mallista, jossa kaupungin toiminnoissa väkisin on erotettu tilaaaja- ja tuottajaorganisaatio. Tämä on johtanut kaksinkertaiseen organisaatioon jossa on kolminkertainen johtajakaarti. Heidät taas on pyritty rahoittamaan karsimalla varsinaisen fyysisen työn tekevää duunariporrasta, vaan nyt on siinäkin tulossa seinä vastaan. Kun liikelaitoksilta lisäksi puuttuu jokseenkin täydellisesti oma päätäntävalta esimerkiksi tavoitteissa tai henkilöstöpolitiikassa, ei niitä tietysti voi ihan oikeina kunnallisina liikelaitoksina pitääkään.

Katujen ylläpidon Grönroos mainitsee erityisen kalliiksi verrattuna yksityiseen. Grönroosille ei liene kukaan ole muistanut kertoa, että mm. Espoossa eräällä ulkoistetulla hoitoalueella joutuivat kaupungin koneet ja miehet käymään yksityisen jälkeen korjaamassa jäljet, jotta eteneminen olisi onnistunut muullakin kuin mönkijällä ja maastoautolla. Toisaalla kaupunki on joutunut kymmenillä tuhansilla korjaamaan yksityisen firman tuhoamia istutuksia, nurmikoita, pylväitä jne. Ehkä näillekin pitäisi yhtälössä panna jotain painoarvoa.

Grönroos on oikeassa siinä, etteivät kaupungin ”liikelaitokset” voi myydä palveluja ulkopuolisille tahoille. Vaan eipä sille olisi tarvettakaan, jos kaupungin tilaaajaorganisaatiot tilaisivat riittävästi työsuorituksia niiltä yksityisen sijaan. Vaan näin ei tapahdu.

Suomessa on myös kuntia, jossa näitä omituisia tilaaaja-tuottaja-malleja ollaan kannattamattomina purkamassa. Näitä löytyy myös naapurimaastamme Ruotsista. Ehkä kannattaisi seuraava veronmaksajien rahoilla tehtävä opintomatka suunnata johonkin näistä kohteista.

Ruohonjuuritason asiantuntijoiden eli kaupungin työntekijöiden lääke ongelmiin on tilaaaja-tuottaja-organisaation romuttaminen ja teknisten liikelaitosten toiminnan siirtäminen takaisin Teknisen keskuksen yhteyteen. Espoon pitäisi todellakin ottaa oppia muiden kaupunkien kokemuksista, kuten Grönroos toteaa. Yhtiöittäminen ei tällöin ole ensisijainen vaihtoehto. Vai onko se jo päätetty perussuomalaisen virallinen linja?

Espoon julkisten ja teknisten alojen työntekijät JHL ry

Reino Leimola, puheenjohtaja

Markku Vihavainen, sihteeri